

Språkets funktion 17

26-27.5.2021 Åbo Akademi

Abstraktit

Abstrakt

Nya talare av svenska i Finland: positionering i berättelser om språk och integration

Linda Bäckman, Åbo Akademi

Denna studie bidrar till forskningen om "nya talare" av minoritetsspråk (se t.ex. O'Rourke m.fl. 2015) genom att studera positionering i berättelser av tio informanter som flyttat till Finland och lärt sig svenska. Den fokuserar på deras vägar till att bli "nya talare", språkattityder, samt samband mellan språk och identitet.

Referens: O'Rourke, Bernadette, Pujolar, Joan & Ramallo, Fernando. 2015. New speakers of minority languages: The challenging opportunity-Foreword. *International Journal of the Sociology of Language* 231, 1-20.

Tulevien aineenopettajien käsityksiä kielen roolista oppimisessa ja opettamisessa

Leena Maria Heikkola, Åbo Akademi, Elisa Repo ja Niina Kekki, Turun yliopisto

Tutkimme aineenopettajaopiskelijoiden käsityksiä kielen roolista oppimisessa ja sitä, millaista teoreettista ymmärrystä kielestä, kielitaidosta ja kielenoppimisesta nämä havaitut roolit heijastavat. Opiskelijat näkevät kielen tilanteisena toimintana, mutta tämän tiedon sanoittaminen opetuskäytänteiksi on kuitenkin vielä paikoin puutteellista: keskiöön nostetaan usein sanasto. Eri oppiaineiden aineenopettajakoulutukseen tarvitaan teoriaa ja käytänteitä yhteennivovaa sisältöä kielen keskeisyydestä koulussa.

Agenttipartisiippi – suomen kielen passiivimaisin passiivi?

Emmi Hynönen, Turun yliopisto ja Seppo Kittilä, Helsingin yliopisto

Esitelmässämme vertaamme kahta suomen passiivimaista rakennetta eli peruspassiivia (*ennätys hypättiin*) ja agenttipartisiippiä (*ennätys oli AP:n hyppäämä*) niiden passiivimaisuuden suhteen. Näytämme, että molemmilla on passiivin piirteitä ja riippuu pitkälti siitä, valitaanko agentin poisto vai objektin korottaminen passiivin primaariksi piirteeksi, kumpaa rakenteista pitäisi pitää suomen passiivimaisimpana passiivina.

Synkronia vs. Diakronia: ristiriita vai ei?

Esa Itkonen, Turun yliopisto

Paul ja de Saussure totesivat, että kieliopillistuminen (josta he käyttivät termejä *Komposition* ja *agglutination*) on ei-diskreetti prosessi. Toisaalta synkroninen kuvaus käyttää diskreettejä kategorioita. Esitän kolme vaihtoehtoa tämän *prima facie* ristiriidan ratkaisemiseksi. Mutta onko meidän pakko valita? Ja jos ei, niin miksi ei?

Suomen *vissiin* spesifioimattoman ulkoisen evidenssin merkitsijänä

Seppo Kittilä, Helsingin yliopisto

Esitelmässäni esitän, että suomen partikkeli *vissiin* ilmaisee tarkentamatonta ulkoista evidenssiä. Siis esimerkiksi lause *Öhmötti vissiin väittelee pian* voi tarkoittaa, että puhujalla on jonkinlaista päättelyn tai oletuksen tyyppistä evidenssiä väitteelleen, mutta se voi tarkoittaa myös lainattua kuulopuhetta. Vain konteksti ratkaisee, mikä näistä on oikea tulkinta.

Sverigefinska röster

Annika Koskelainen, Åbo Akademi

I Sveriges musikvärld finns många framstående artister med finländskt ursprung och sverigefinsk litteratur skapas aktivt just nu. Den tidigare ”tysta invandrargruppen” är numera en nationell minoritet som både syns och hörs. I presentationen behandlas aktuella teman om det sverigefinska.

Me... X:n kanssa

Klaus Kurki, Turun yliopisto

"Me... X:n kanssa" -muotoinen ilmaus voi useissa itäeurooppalaisissa kielissä itse asiassa tarkoittaa 'minä ja X', esim. "me Annan kanssa" – 'minä ja Anna'. Ilmaus esiintyy myös suomessa ja suomenruotsissa. Ilmauksen olemassaololle on oltava jokin yleisesti esiintyvä tehtävä, koska niin monet kielet hyödyntävät sitä, vaikka siihen näyttää sisältyvän syntaktisia rajoitteita.

Karnevalistisia mainonnan keinoja: funktionvaihtoa johtimesta gourmet'hen

Meri Larjavaara, Åbo Akademi

Aiheenani ovat mainonnassa esiintyvät tietoisien kielellä leikkimisen keinot. Mainonnassa käytetään usein vieraita kieliä (ks. Hornikx & van Meurs 2020). Käyn lyhyesti läpi tätä käyttöä esimerkkinä erityisesti ranska Suomessa. Eräässä mainoskampanjassa huomioni kiinnittää merkillinen funktionvaihto johtimesta toisen kielen artikkeliksi ja morfologiasta pragmatiikkaan.

Lähde: Hornikx, Jos & van Meurs, Frank 2020: *Foreign Languages in Advertising: Linguistic and Marketing Perspectives*. Cham: Palgrave Macmillan.

Kielitiedon funktiot vieraiden kielten opetuksessa: Mihin kieltenopettaja tarvitsee kielentutkimusta?

Milla Luodonpää-Manni, Helsingin yliopisto

Tässä esityksessä pohdin kielitiedon funktioita vieraiden kielten opetuksessa erityisesti opetuksen toteutusta ohjaavien valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden valossa (POPS 2014). Tulosteni mukaan kielentutkimuksen peruskäsitteiden tunteminen on välttämätöntä opetussuunnitelmassa määriteltyjen sisältöjen ja tavoitteiden huomioimiseksi. Lisäksi väitän, että kieltenopettaja tarvitsee hyvän kokonaiskuvan kielen järjestelmästä, jotta hän pystyisi perustamaan oman opetuksensa ajanmukaiselle kielikäsitteille ja valitsemaan tietoisesti tarkoituksenmukaisimmat oppimateriaalit, työtavat ja arviointitavat.

Lähde: POPS 2014 = Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Kertomukset vertaistukitoiminnassa: Vastaanottosekvenssin potentiaali toimia oppimista mahdollistavana tilana

Saija Merke, Åbo Akademi

Esitelmässä käsittelen lähihoitajaopiskelijoiden kertomuksia ja kertomusten potentiaalia toimia hedelmällisinä oppimisympäristöinä. Esitelmän keskiössä on kertomuksen huipennusta seuraava vastaanottosekvenssi, joka tarjoaa kaikille osallistujille mahdollisuuden osallistua kertomukseen. Hypoteesini on, että samalla kun vastaanottosekvenssi avaa osallistujille tilaisuuden ottaa kerrottu käsittelyyn ja haltuun, osallistujille avautuu mahdollisuus oppia yhdessä uutta. Analysoidut keskustelut ovat osa lähihoitajakoulutuksen yhteydessä järjestettyjä opintopiirikeskusteluja.

Native speakers kick buckets but learners kick doors: a comparison of native and non-native idiom comprehension

Evelyn A. Milburn, Mila Vulchanova and Valentin Vulchanov, Language Acquisition & Language Processing Lab, NTNU

Multiword sequences are frequent in daily language use. Yet, adult second language users have difficulty with idiomatic language, possibly reflecting difficulty accessing conventionalized multiword sequences. In the present study, native speakers preferred whole-phrase idiomatic interpretations, whereas non-native speakers were biased towards compositional processing. This suggests that native and non-native speakers rely on different processing strategies during idiom comprehension.

Väärinymmärrysten syyt mielessä eikä kielessä

Arto Mustajoki, Helsingin yliopisto

Rakenteellinen monitulkintaisuus (ambiguiteetti) on harvoin syynä väärinymmärryksiin ja silloinkin taustalla on erilaiset käsityksen maailmasta, vrt. *Osta espanjalaisia omenoita ja banaaneja* vs. *Osta puolalaisia omenoita ja banaaneja*. Tavallisempia syitä ovat puheen mukauttamisen epäonnistuminen, yhteisen maailmankuvan illuusio ja tarve säästää kognitiivista energiaa. Siksi asian tutkiminen edellyttää ilmiölähtöistä lähestymistapaa, jossa kielentutkimuksen perinteiset metodit eivät riitä.

Kielellisten strategioiden omaksumisesta uuden ajan alun kouluissa

Aleksi Mäkilähde, University College London

Käsittelen esitelmässäni meneillään olevaa tutkimustani, jossa tarkastelen uuden ajan alun koulujen osuutta tiettyjen kielellisten strategioiden omaksumisessa. Keskityn tutkimuksessa erityisesti kahteen strategiaan: koodinvaihtoon latinan, kreikan ja englannin välillä sekä koulukirjoista peräisin olevien lainausten käyttöön. Tutkimuksen lähtökohtana on toiminut väitöskirjani, jonka näkökulmaa nyt laajennan vertailevan katsauksen avulla.

Vad betyder expertkunskap i Sveriges COVID-19-hantering?

Andrew Nestingen, University of Washington

Hur kan man beskriva *expertkunskap* i den svenska folkhälsomyndighetens hantering av COVID-19-pandemin? I regeringens "Strategi med anledning av det nya coronaviruset" anges att "en viktig utgångspunkt [i hanteringen] är... att noga överväga den expertkunskap som myndigheterna bidrar med." Myndigheternas roll är att bland annat ge rekommendationer till regeringen om hur en kris som tillhör en myndighets expertområde ska hanteras. Men vad är *expertkunskap* i denna situation och hur kan den beskrivas? Jag använder journalistiska källor, vetenskapliga artiklar och folkhälsomyndighetens egna publikationer för att försöka svara på dessa frågor kring COVID-19-pandemin.

Ulkopolitiikka Suomen hallitusohjelmissa ennen EU-jäsenyyttä

Urpo Nikanne, Åbo Akademi

Suomen hallitusohjelmilla on monta funktiota. Ulkopoliittisen linjauksen yksi tehtävä on ilmoittaa ulkovalloille, miten Suomi suhtautuu muihin maihin. Yleensä pyritään vakuuttamaan ulkopoliittikan pysyvän samana hallituksen vaihtuessa. Linjaukset ovatkin ohjelmien pysyvintä osaa, tosinaan liturgiaksi moitittua. Käsittelen hallitusohjelmien ulkopoliittisia linjauksia vuosina 1917–1991 eli ennen EU-jäsenyyttä. Tarkastelen linjausten kehitystä kielen, esimerkiksi termien käytön kannalta.

Kasusändelser – en överflödlig kategori?

Gustaf Olsson, Åbo universitet

Kasusändelser kan uttrycka syntaktiska relationer men även funktioner såsom befintlighet och riktning. Det finns dock även andra medel att uttrycka dessa grammatiska funktioner, som prepositioner och ordföljd. Ryska, till exempel, har sex kasus, men använder även prepositioner friskt. Är kasus således en ”överflödlig” kategori och är kasusen på utdöende?

”Amerikkalaiset saivat presidentiksi Miehen, eivät hiirtä” – populismi, sukupuoli ja retoriikka

Laura Parkkinen, Åbo Akademi

Populismi on yksi kiistellyimmistä yhteiskuntatieteen käsitteistä. Useat tutkijat (Tagueiff, Moffitt, Wodak) ovat kuitenkin yhtä mieltä kielen ja populismin yhteydestä ja merkityksestä. Analysoin sitä, miten populismin kieli muuttuu, jos populistin sukupuoli muuttuu. Analysoin Laura Huhtasaaren retorisia keinoja hänen blogissaan 2012–2018. Analyysini koskee Huhtasaaren kieltä hänen julkisessa blogissaan, ei hänen persoonansa. Analyysini osoittaa Huhtasaaren keskeiset retoriset keinot ja vertailee niitä muiden populistien keinoihin. Se osoittaa, että populistin ei tarvitse olla retorisesti poikkeuksellinen ja hän voi käyttää esimerkiksi lingvivistisesti huonoa kieltä. Tämä on tärkeää populismin itseymmärrykselle, josta ei ole konsensusta.

Connectives and order: A Tiernet analysis of the Estonian causative adverb *seeläbi*

Geda Paulsen, Institute of the Estonian Language / University of Uppsala

This study focuses on the notion of order in language from three perspectives: the order of causation, clause order, and word order. Based on the micro-modular Tiernet model (Nikanne 1990, 2018), I analyze the Estonian proadverb *seeläbi* ‘through that’ and its functions as connective adverb, correlative adverb, and correlative conjunction.

Ään-teillä leikittelevät sarkastiset metaforat englannin ja suomen maahanmuuttopuheessa

Esa Penttilä ja Marja Nenonen, Itä-Suomen yliopisto

Polarisoituneessa maahanmuuttokeskustelussa käytetään metaforisia ilmauksia leimaamaan keskustelunkohteita. Yksi tällainen ilmaisutyyppi on halventavat, sarkastiset metaforat, joissa sulautetaan toisiinsa sanoja, jotka muistuttavat toisiaan ään-teellisesti, esimerkkeinä mooslim, mudslime, rapefugee ja pakoloinen. Näissä tärkeää roolia ironian kannalta näyttelee ään-teellinen yhteensulautuminen. Esitelmässämme tarkastelemme käsitteellisen sekoittumisen teorian avulla niitä mekanismeja, joilla tällaisia luovia sarkastisia metaforia muodostetaan.

Havaintoja hashtagketjujen informaatorakenteesta suomenkielisissä Instagram-päivityksissä

Jutta Rosenberg, Åbo Akademi

Tässä posterissa esittelen havaintojani suomenkielisten aikuisten Instagram-käyttäjien tavasta jäsentää hashtagia päivityksissä esiintyvissä hashtagketjuissa. Käyttäjien valitsemat hashtagit ja niiden järjestys ketjuissa eivät ole satunnaisia. Kirjoittajat järjestävät hashtagit perinteisen teema-reema-rakenteen avulla. Käyttäjää siis vaikuttaa ohjaavan heidän sisäinen kielitajunsa myös uusissa ja multimodaalissa kielenkäyttökanavissa, niin kuin sosiaalisissa medioissa.

Englannin kielen käytöstä kuvauksissa digitaalisten pelien musiikeista

Heli Tissari, Helsingin yliopisto, Oskari Koskela, Kai Tuuri ja Jukka Vahlo, Jyväskylän yliopisto

Tutkimusprojektissa ”Pelimusiikkiin kiinnittyneet maailmat” kerättiin 184 tekstiä, joissa suomalaiset muistelivat pelimusiikkikokemuksiaan. Näissä teksteissä esiintyi paljon englannin kieltä lainasanoista ja -morfeemeista koodinvaihtoon. Tässä esitelmässä pohditaan, millaisia funktioita englannin kielellä on näissä teksteissä. Sillä voidaan esimerkiksi palauttaa jotakin mieleen tai korostaa omia taitoja.

Verisilmiä ja jääsilmiä: kantaauralin **ćilma* ja sen perilliset singulatiivin merkitsiminä

Jussi Ylikoski, Oulun yliopisto

Suomen *silmälle* tunnetaan samanmerkityksiset vastineet kaikista uralilaisista kielistä. Huomaamatta on kuitenkin jäänyt, että useimmissa kielikunnan päähaaroissa *silmän* sukulaisia käytetään myös rakenteissa, joiden tehtävä on singulatiivinen: niillä luodaan yksiköllisiä ilmauksia etenkin ainesanoista. Esitän, että jo kantaauralissa muodostettiin singulaarin, duaalin ja pluraalin lisäksi myös singulatiiveja, kuten **weri-ćilma* 'veripisara' ja **jäji-ćilma* 'jäärae'.

The role of contact in expressions of motion from source to goal

Emile van der Zee and Rufino Hernandez-Richardson, University of Lincoln

Analysing the verbal output of 28 English speakers after seeing a Figure move from a source to a goal shows that contact or the lack of contact with a source or a goal has an impact on goal-source asymmetry specification in English.

Talking about object location during motion: how front-back axes are generated when using *in front of*, *behind*, *leading* and *following*

Emile van der Zee and Martin Smith, University of Lincoln

The sentence *The red ball is flying through the air in front of the blue ball* describes the red ball's location. Using experimental evidence, we show how three different motion parameters contribute to the generation of front-back axes when using verbs and adpositions to talk about object location during motion.